

RECERCA PER A LA CIUTADANIA GLOBAL

El programa Recerca per a la ciutadania global dona suport als instituts públics de batxillerat per al desenvolupament de treballs de recerca que, des del rigor metodològic, eduquin en drets humans i ciutadania global. Les activitats amb alumnes reforcen la tutoria dels Treballs, mentre que la formació de centre promou eines d'avaluació formativa i competencial del Treball de recerca, aterrades a la realitat del centre. El programa és una iniciativa de la Fundació Solidaritat UB i l'Institut de Desenvolupament Professional-ICE de la Universitat de Barcelona, amb el suport de la Direcció de Justícia Global i Cooperació Internacional de l'Ajuntament de Barcelona.



A QUI VA ADREÇAT

Centres públics

ETAPA

1r de Batxillerat

DURADA

D'octubre a juny, a primer curs de Batxillerat, i fins al lliurament i avaluació dels treballs de recerca a segon curs.

CONTEXT

El programa s'inicia en el curs 2012/13, arran l'experiència del Premi de Recerca per a la Pau, un seminari i un grup de treball amb professorat de batxillerat. Les activitats que s'ofereixen actualment s'han anat redefinint al llarg d'aquests anys de col·laboració amb els centres.

La legislació educativa manté l'educació en drets humans i ciutadania global com a objectiu del batxillerat. Les competències clau, els continguts de les matèries i, en general, tota l'activitat del centre, s'adrecen a desenvolupar les capacitats que permetin a l'alumnat, entre d'altres, «exercir la ciutadania democràtica, des d'una perspectiva global, i adquirir una consciència cívica responsable, inspirada en els valors de la Constitució espanyola, de l'Estatut d'autonomia de Catalunya i en la Declaració Universal dels Drets Humans, que fomenti la corresponsabilitat en la construcció d'una societat justa i equitativa i afavoreixi la sostenibilitat».



El treball de recerca, desenvolupat amb criteris d'investigació científica, és una oportunitat per aplicar els continguts de matèria a la resolució de problemes de l'entorn, darrere dels quals sempre s'hi troben drets humans. La connexió dels treballs amb reptes globals de sostenibilitat i drets humans facilita la concreció d'objectius d'investigació socialment rellevants i a l'abast de l'alumnat, així com la identificació de fonts d'informació per resoldre la recerca. Les activitats de comunicació i coavaluació del procés de recerca durant primer curs, contribueixen a la constància de l'alumnat en el treball, alhora que estimulen la comprensió, argumentació i discussió crítica de les lògiques d'investigació, també en la seva dimensió ètica.

OBJECTIUS

- Promoure treballs de recerca de batxillerat que, des del rigor metodològic, eduquin en drets humans i ciutadania global.
- Implementar un sistema d'avaluació formativa i qualificació final del Treball de recerca, aterrat a la realitat del centre.
- Facilitar la recerca en qüestions de justícia global, en totes les modalitats del batxillerat.
- Orientar i acompanyar la tutoria, mitjançant criteris, eines i instruments.

A QUI VA ADREÇAT

Centres públics amb batxillerat

DURADA

D'octubre a juny, a primer curs de batxillerat, i fins al lliurament i avaluació dels treballs de recerca, a segon de batxillerat.

DESCRIPCIÓ

El programa combina tallers per cada grup-classe i l'assessorament personalitzat d'alumnes, amb una formació del professorat adreçada a donar resposta a la problemàtica específica del Treball de recerca. El calendari i horari de les activitats s'acorda amb cada institut.

Les activitats amb l'alumnat s'inicien amb un taller de recerca, d'1 hora de durada, per cada grup-classe de primer de batxillerat, amb els objectius de:

- Presentar la recerca com a activitat orientada a generar nous coneixements per a la millora de les condicions de vida.
- Comprendre les etapes de la investigació i la importància de delimitar-ne l'objectiu.
- Valorar la contribució de la recerca als drets humans i la sostenibilitat global.



Posteriorment, es proposen d'altres tallers opcionals per al centre, que es distribueixen al llarg del curs per contribuir a la constància i regularitat en el treball de l'alumnat de primer:

- Propostes de recerca pels drets humans i la sostenibilitat global.
- Identificació crítica de fonts d'informació per internet: agents, posicions, interessos.
- Ètica de la recerca.
- Confecció de pòsters de projecte.
- Investigar canvia el món: mostra col·lectiva de pòsters de projecte.

Els tallers permeten que l'alumnat conegui personalment el programa i pugui apuntar-se a trobades mensuals d'assessorament de la seva recerca. L'assessorament es realitza en sessions d'1 hora amb grups de màxim 6 alumnes. La participació de l'alumnat a cada sessió es manté voluntària, fins a la finalització de la recerca a segon de batxillerat. A criteri del centre, les trobades poden tenir lloc en horari lectiu o a la tarda, en l'institut, a la UB o per la plataforma virtual del centre. Durant l'estiu, l'assessorament de treballs de recerca continua amb trobades setmanals que reuneixen estudiants de diferents centres.

L'assessorament es planteja com un reforç a la tutoria. Després de cada trobada amb l'alumnat, s'elabora un informe de les orientacions proporcionades sobre la recerca, que es fa arribar a la coordinació del Treball de recerca i al tutor-a de cada treball.

A finals de primer curs, es proposa que tot l'alumnat presenti un pòster del seu projecte d'investigació, en el que exposa de forma sintètica: el problema d'investigació, posant-lo en relació amb l'Agenda 2030 de Desenvolupament Sostenible; l'objectiu de la recerca; els criteris d'anàlisi fonamentats en el marc teòric, junt amb les referències bibliogràfiques corresponents; la metodologia de recollida i anàlisi de dades; i una previsió sobre la comunicació de resultats. Es tracta d'una activitat d'avaluació formativa que permet fer balanç dels avenços de primer curs, revisar el disseny resultant i, en base a l'anterior, planificar les tasques d'estiu.

Els pòsters confeccionats per l'alumnat s'exposen al centre per posar en valor les recerques i, en conjunt, il·lustrar reptes globals de sostenibilitat i drets humans. Opcionalment, els centres poden programar tallers per a la confecció dels pòsters i per treballar la relació de les recerques amb els reptes globals de l'Agenda 2030 i els drets humans. L'exposició final pot esdevenir un projecte d'aprenentatge avaluable en matèries de primer curs.

D'altra banda, des del programa es promouen treballs de recerca contextualitzats en iniciatives de justícia global, que indaguen en la interdependència i ecodependència humana, i les alternatives de transició socioambiental. L'elecció d'aquests temes és optativa per a l'alumnat.

FORMACIÓ ASSOCIADA

Paral·lelament al suport a l'alumnat, es realitza una formació del professorat, amb la finalitat de revisar els objectius, continguts d'aprenentatge i procediments del Treball de recerca i, conseqüentment, els criteris, indicadors i materials que orienten la tutoria i acaben determinant la qualificació final de les recerques.

La formació es realitza a l'institut, en modalitat presencial o per la plataforma virtual del centre, i certifica 30 hores de formació permanent del professorat, amb un mínim de 15 hores sincròniques. L'horari i calendari de les sessions es concreta amb cada centre, distribuïdes al



llarg del curs a fi que acompanyi la tutoria dels treballs. A la formació participa la coordinació de batxillerat i almenys 5 docents que puguin actuar de grup motor per a la revisió de la programació del Treball de recerca. El centre farà un treball de seguiment intern sobre la transferència de la formació a la programació del Treball de recerca i el document de valoració final s'inclourà en la memòria anual del centre.

D'altra banda, el 27 de juny de 2023 es preveu una sessió conjunta de cloenda i avaluació del programa amb les coordinacions de batxillerat dels instituts participants, oberta a d'altres docents del centre.

QUÈ SE N'ESPERA

S'espera que el programa hagi contribuït a:

- Generar un espai de col·laboració i suport per a la tutoria de Treballs de recerca que eduquin en drets humans i ciutadania global.
- Promoure una avaluació formativa i formadora que faciliti la feina de professorat i alumnes.
- Apropar la recerca en qüestions de justícia global, en l'àmbit ambiental, econòmic, social i cultural.

CONTACTE

Susana Navarro
Consorti d'Educació de Barcelona
snavarro.ceb@gencat.cat

Nuria González
Fundació Solidaritat UB
recercapau@ub.edu

